

LÆDER- OG SKINDFORARBEJDNING

Skind

Pels og læder spillede en stor rolle i middelalderen. Materialet blev brugt til sko, tasker, beklædning, punge, bæltter, skeder, seletøj og meget mere. Man skelner mellem flere produkter til forarbejdning som skind, pels og læder.

Læder er garvet dyrehud, hvor man har fjernet hårlaget inden garveprocessen, ved udblødning i vand og efterfølgende afhåring i kalkvand. Læder forarbejdes mest af huder af okse, kalv, fæl, får og geder, i mindre målestok af svin.

Huden kan spaltes i narv og spalt. Narven er hårsiden, som indeholder hudens naturlige struktur. Spaltet er undersiden, den egentlige læderhud.

Læderets egenskaber og dermed dets brugbarhed afhænger af valget af dyreart og behandlingen i garvningen.

Ved garvning konserveres huden, så forrådnelse undgås. Garvemidlet afgør om læderet bliver stift eller blødt.

Garvningen kan foretages ved hjælp af vegetabiliske eller animalske midler f. eks. garvesyre, urin og tran. Endvidere kan mineralske midler som alun, chrom samt enzymer bruges. Garvning med enzymer fra spytt har længe været brugt af eskimoerne, der tyggede hudstrimler sammen med tran, hvorved man fik et meget blødt skin. I dag anvendes syntetiske enzymer, alun og chromsalte.

Pels

Pels (af pellis = skind)

Pels er pattedyrenes hårlag. Pelsen består som regel af to slags hår, nemlig dækhår og uldhår. Dækhårene er grove og længere og danner pelsens ydre lag. Deres opgave er at beskytte mod væde og mekanisk overlast. Uldhårene er tynde og bløde og findes i bunden af hårlaget mellem dækhårene. Uldhårenes opgave er at isolere.

Derfor kan man godt forstå at pels er menneskets ældste beklædning. I tidlig middelalder blev pels båret af mænd og fra 1300-tallet også af kvinder. Pelsværk har været en vigtig handelsvare siden oldtiden.

Man skelnede mellem gråværk og brogede skind i andre farver.